

Плиска В. В.,

здобувач кафедри господарського права
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ПРАВОВІ ЗАХОДИ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СТАНУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ Й ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Анотація. Статтю присвячено проблемі правових заходів щодо вдосконалення стану реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції. Сформульовано авторське визначення поняття «правовий захід щодо вдосконалення стану реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції». Охарактеризовано сучасний стан реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції в Україні. Визначено основні напрями вдосконалення стану реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції. Установлено основні проблеми у сфері реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції.

Ключові слова: запобігання й протидія корупції, боротьба з корупцією, реалізація прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції, права і свободи людини, права і свободи громадян у сфері запобігання й протидії корупції.

Постановка проблеми. У контексті становлення України як правової та демократичної держави, потреби подолання корупції в Україні, реформування законодавства України у сфері запобігання й протидії корупції важливого значення набуває дослідження проблеми правових заходів щодо вдосконалення стану реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції.

Дослідження правових заходів щодо вдосконалення стану реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції має важливе практичне значення для подальшого вдосконалення законодавства України у сфері запобігання й протидії корупції, а також для вдосконалення правозастосовної практики в цій сфері. Унаслідок цього дослідження проблеми правових заходів щодо вдосконалення стану реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції є важливим для розвитку науки адміністративного права. Саме тому автор статті має на меті охарактеризувати правові заходи щодо вдосконалення стану реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції. Завданнями статті є сформулювати авторське визначення поняття «правовий захід щодо вдосконалення стану реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції»; охарактеризувати сучасний стан реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції в Україні; визначити основні напрями вдосконалення стану реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції; визначити основні проблеми у сфері реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції.

Проблема правових заходів щодо вдосконалення стану реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції є актуальною, а окремі її аспекти були предметом дослідження багатьох сучасних науковців, зокрема Д. Дюжева,

Я. Лазура, Є. Невмержицького, С. Рогульського, Л. Сергієнко, М. Хавронюка.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для всебічного аналізу правових заходів щодо вдосконалення стану реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції доцільно насамперед проаналізувати значення юридичного терміна «правовий захід». На думку С. Рогульського, правовими заходами у сфері запобігання й протидії корупції є прийняття органами виконавчої влади нормативно-правових актів, які спрямовані на врегулювання відносин боротьби з корупцією та вдосконалення вже чинних актів [1, с. 8]. Таке визначення правових заходів у сфері запобігання й протидії корупції пов'язане із конкретними передумовами, причинами цього суспільного явища та відповідними сферами суспільного життя, які зазнають найбільшого негативного впливу від корупційних виявів. Можна поділити всі передумови виникнення корупції на такі групи:

1) передумови загальної групи, тобто передумови, які властиві всім державам світу;

2) передумови, які властиві певним країнам, залежно від їхнього соціального, економічного та політичного рівня розвитку;

3) передумови, що властиві Україні, які, у свою чергу, можуть бути поділені на історичні передумови й передумови, які виникли після проголошення незалежності України.

На нашу думку, із запропонованим визначенням поняття «правовий захід» можна погодитись частково. По-перше, ми вважаємо, що вжиття правових заходів у сфері запобігання й протидії корупції властиве не лише органам виконавчої влади, як уважає С. Рогульський, а іншим органам, наприклад, Президенту України, Верховній Раді України, органам місцевого самоврядування тощо. По-друге, на нашу думку, термін «правовий захід» може бути розтлумачений у широкому та вузькому розумінні. Визначення, яке запропонував С. Рогульський, є вузьким розумінням терміна «правовий захід». У широкому розумінні правовим заходом вважається прийняття або вдосконалене конкретне положення нормативно-правового акта (міжнародно-правових актів, що ратифіковані Верховною Радою України в установленому законодавством порядку; законів України; національних програм у сфері боротьби з корупцією й актів, що прийняті на виконання відповідних програм; підзаконних нормативно-правових актів органів загальної компетенції; підзаконних-нормативно правових актів органів спеціальної компетенції), яке передбачає відокремлений комплекс дій, направлених на встановлення, гарантування та/або реалізацію прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції.

Даючи авторське визначення терміна «правовий захід щодо вдосконалення стану реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції», можна зазначити, що це прийнятий органом державної влади або органом місцевого са-

моврядування комплексний документ – нормативно-правовий акт, що містить систему нормативних положень спрямованих на встановлення, гарантування та/або реалізацію прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції.

На думку Л. Сергієнко, обов'язковою ознакою будь-яких правових засобів у сфері запобігання й протидії корупції є їхній взаємозв'язок із чинними громадянськими інститутами. Автор зазначає, що в Україні за роки незалежності не вдалося збудувати систему ефективних громадянських інститутів, які б виступили посередником між владою і суспільством. Саме тому відсутній прозорий механізм прийняття рішень, який був би вільним від політичної кон'юнктури, що, у свою чергу, призводить до неефективності правових заходів у сфері запобігання й протидії корупції [2, с. 12]. Погоджуючись частково з думкою Л. Сергієнко, відзначимо, що правові заходи в досліджуваній сфері на сьогодні включають заходи, що здійснюються окремими інститутами громадянського суспільства. Особливістю таких заходів є те, що ініціатива їхнього здійснення належить інститутам громадянського суспільства. Після Революції Гідності відбувається швидка розбудова інституцій громадянського суспільства, й за останні півтора роки суттєво змінилося ставлення органів публічної влади до таких інституцій, а їхня співпраця вийшла на якісно новий рівень у багатьох сферах, зокрема важливу роль у зміцненні обороноздатності України відіграв волонтерський рух щодо матеріально-технічного забезпечення армії. У цьому контексті, на нашу думку, роль держави полягає в сприянні виникненню та реалізації таких ініціатив. Зокрема, до таких заходів належить проведення правових, освітніх, просвітницьких заходів з метою донесення до громадян інформації щодо можливості реалізації прав і законних інтересів; участь у розробленні проєктів нормативно-правових у сфері запобігання й протидії корупції тощо.

Існує кілька способів класифікації правових заходів у сфері запобігання й протидії корупції. На нашу думку, найбільш повним є поділ таких заходів за способами їх здійснення на такі:

1) імплементаційні, а саме: імплементація в законодавство України міжнародних нормативно-правових актів. До таких способів належить імплементація конвенцій, резолюцій, декларацій тощо;

2) нормотворчі, які можна поділити на три підгрупи:

– прийняття й удосконалення законів України;

– прийняття й удосконалення підзаконних нормативно-правових актів;

– прийняття й удосконалення стратегічних документів, зокрема національних програм боротьби з корупцією.

Окрім запропонованої вище класифікації правових заходів у сфері запобігання й протидії корупції, їх можна поділити ще так:

1) реалізовані правові заходи;

2) заходи, що знаходяться в процесі реалізації;

3) потенційні правові заходи.

Таку класифікацію можна вважати класифікацією за часовим критерієм. З іншого боку, правові заходи в досліджуваній сфері можуть бути поділені залежно від юридичної природи нормативно-правових актів, на рівні яких вони закріплені. З цього погляду виділяють правові заходи, які закріплені в:

1) міжнародно-правових актах (конвенціях, договорах, угодах тощо);

2) законах України (спеціальних законах і законах загального характеру);

3) національних програмах у сфері запобігання й протидії корупції та актах, що прийняті на виконання відповідних про-

грам; підзаконних нормативно-правових актах органів загальної компетенції.

Говорячи про відмінність правових і організаційних заходів щодо забезпечення прав і свобод людини у сфері запобігання й протидії корупції, варто зазначити, що останні полягають у конкретних діях компетентних органів державної влади та представників громадянського суспільства щодо недопущення порушення або відновлення порушених прав громадян у сфері запобігання й протидії корупції, тоді як правові заходи є нормативно-правовою базою і, по суті, юридичною платформою для реалізації відповідних прав.

Як зазначає Д. Дюжев, Україна, відповідно до укладених нею міжнародних договорів, здійснює співробітництво у сфері запобігання й протидії корупції з низкою іноземних держав, міжнародними організаціями, які розробляють пропозиції стосовно вжиття заходів щодо запобігання й протидії корупції. В умовах глобалізації й інтеграційних процесів, що відбуваються в сучасному світі, особливого значення набуває розвиток міжнародного співробітництва в боротьбі із правопорушеннями (у тому числі у сфері запобігання й протидії корупції). Як зазначено в Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції, корупція вже не є локальною проблемою, що стосується інтересів окремих країн. Вона перетворюється на транснаціональне явище, яке впливає на суспільства й економіки всіх країн. Незаконне придбання особистого майна може завдати серйозної шкоди інститутам демократії, національним економікам і принципу верховенства права. Це зумовлює винятково важливе значення міжнародного співробітництва в галузі запобігання корупції та контролю за нею. Усеосяжний і комплексний підхід є необхідним для ефективного запобігання корупції й боротьби з нею. Наявність технічної допомоги на міжнародному рівні може відігравати важливу роль у розширенні можливостей держав, у тому числі через посилення потенціалу та шляхом інституційної розбудови, у галузі ефективного запобігання корупції й боротьби з нею [3, с. 15].

У цьому контексті пропонуємо детальніше проаналізувати основні міжнародно-правові документи, стороною яких є Україна, на предмет закріплення в них правових заходів у сфері запобігання й протидії корупції.

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31.10.2003 р. [4].

Правовий захід держави щодо вдосконалення стану реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції: ратифікація відповідної конвенції – прийняття Закону України «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції» від 18.10.2006 р. [5].

Конкретні положення документа:

1) гармонізація змісту основних категорій (посадова особа, майно тощо), приведення їх у відповідність до міжнародних стандартів;

2) можливість отримання допомоги від міжнародної спільноти в боротьбі з корупцією, у підвищенні прозорості й відповідальності, що є заходами щодо встановлення демократичного порядку, зокрема розроблення низки методик, інструментів і належних практик для реагування на ризики корупції, а також для запровадження партнерства у боротьбі з корупцією в таких секторах, як освіта, охорона здоров'я, екологія;

3) ініціюванням реструктуризації органів державної влади, зокрема, з метою вдосконалення прокурорського нагляду у сфері запобігання й протидії корупції запроваджено спеціалізацію прокурорсько-слідчих працівників; проведено структурні

зміни в Генеральній прокуратурі й у регіонах, де створено відповідні управління та відділи;

4) чітка процедура постійного контролю за станом дотримання прав і свобод громадян з боку інших держав-учасниць Конвенції.

2. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією від 04.11.1999 р. [6].

Правовий захід: ратифікація відповідної конвенції – прийняття Закону України «Про ратифікацію Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією» від 16.03.2005 р. [7].

Конкретні положення документа:

1) розроблення в національному законодавстві України ефективних засобів правового захисту осіб, яким заподіяно шкоду внаслідок корупційних дій, з метою надання таким особам можливості захищати свої права й інтереси, включаючи можливість отримання компенсації за заподіяну шкоду.

2) забезпечення права особи на порушення судової справи з метою отримання повної компенсації за заподіяну шкоду: матеріальні збитки, втрачену вигоду, немайнову шкоду;

3) установлення строку позовної давності, зокрема передбачено, що позовна давність для компенсації заподіяної шкоди становить не менше ніж три роки від дня, коли особа, якій було заподіяно шкоду, дізналася чи обґрунтовано могла знати про заподіяння шкоди або про здійснення корупційної дії та особистість винної особи. Проте суд не розглядає такий позов після закінчення позовного строку тривалістю не менше ніж десять років від дня вчинення корупційної дії;

4) запровадження механізму захисту працівників, зокрема Україна взяла на себе зобов'язання у своєму внутрішньому законодавстві забезпечити належний захист проти будь-якої необґрунтованої санкції щодо працівників, які мають достатні підстави підозрювати корупцію й добросовісно доповідають про свої підозри відповідальним особам або компетентним органам.

3. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією від 27.01.1999 р. [8].

Правовий захід: ратифікація відповідної конвенції – прийняття Закону України «Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» від 18.10.2006 р. [9].

Конкретні положення документа: гармонізація та визначення юридичного значення змісту основних категорій у кримінально-правовій площині боротьби із явищем корупції.

Варто зазначити, що, окрім вищезазначених базових міжнародно-правових актів, існує також *Модельний кодекс поведінки державних службовців країн Ради Європи* (схвалено Рекомендацією Кабінету Міністрів Ради Європи Європейським країнам «Про кодекси поведінки для державних службовців», травень 2000 р.), положення якого зобов'язують державного службовця в процесі своєї діяльності забезпечувати повноцінну реалізацію прав і свобод громадян України, зокрема й у сфері протидії та запобігання корупції (ст. ст. 6, 7, 18) [10].

Крім того, Комітет міністрів Ради Європи прийняв Резолюцію «Про двадцять принципів боротьби з корупцією» від 06.11.1997 р. № R(97)24 [11], де вже на європейському рівні визначено необхідність створення спеціалізованих державних органів або посадових осіб, відповідальних за запобігання, розслідування і судовий розгляд корупційних діянь.

Окрім міжнародно-правових актів у сфері запобігання й протидії корупції, стороною яких є Україна, правові заходи в досліджуваній сфері визначено й низкою нормативно-правових актів національного законодавства, зокрема нещодавно антико-

рупційне законодавство України було оновлено та доповнено такими законами:

1. Закон України «Про запобігання корупції» [12], уведений у дію з 26.04.2015 р.

2. Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 рр.» [13] від 14.10.2014 р.

3. Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» [14].

На думку Т. Грека, прийняття цих нормативних актів стало суттєвим досягненням у сфері запобігання й протидії корупції в Україні, оскільки в ньому відображено низку механізмів соціально-правового захисту прав людини в досліджуваній сфері, до яких він зараховує таке:

– створення ефективних контрольних процедур поновлення порушених прав;

– удосконалення правової бази з регулювання та захисту прав і свобод людини на національному й міжнародному рівнях, удосконалення механізму реалізації конституційних прав і свобод;

– поширення інформації про права та свободи людини у сфері запобігання й протидії корупції;

– забезпечення можливості отримання кваліфікованої юридичної допомоги у випадках примушування до участі в корупційних правовідносинах;

– підвищення рівня правової культури й свідомості всіх суб'єктів права [15, с. 40].

На нашу думку, конкретними правовими заходами у сфері запобігання та протидії корупції, які передбачені досліджуваним законом, є заходи, які визначають державну політику у сфері запобігання та протидії корупції й спрямовані на реалізацію та захист прав і свобод громадян у цій сфері, до них, зокрема, належать такі заходи:

1. Законодавча заборона неправомірного надання переваги фізичним або юридичним особам у зв'язку з підготовкою проектів, виданням нормативно-правових актів і прийняттям рішень, затвердженням висновків.

2. Запровадження процедури проведення громадської антикорупційної експертизи за ініціативи фізичних осіб, об'єднань громадян, юридичних осіб, що має здійснюватись за рахунок відповідних фізичних осіб, об'єднань громадян, юридичних осіб або інших джерел, не заборонених законодавством.

3. Закріплення права отримання юридичними та фізичними особами інформації, яка підлягає наданню органами державної влади відповідно до законодавства; установлення критеріїв надання такої інформації.

4. Установлення комплексу заходів, спрямованих на забезпечення участі громадськості в запобіганні корупції.

На думку М. Хавронюка, у правовій державі ніщо не може обмежувати громадян у їхніх правах у сфері запобігання й протидії корупції, зокрема у праві на таке:

1) повідомляти про виявлені факти вчинення корупційних правопорушень не тільки спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, іншим органам, зазначеним у ст. 5 спеціального закону, керівництву та колективу підприємства, установи чи організації, у яких були вчинені ці правопорушення, громадськості, а й засобам масової інформації й міжнародним організаціям;

2) запитувати та одержувати від органів державної влади й органів місцевого самоврядування не лише інформацію про діяльність щодо запобігання й протидії корупції, а й інформацію щодо стану й динаміки корупції тощо;

3) не лише проводити, замовляти проведення громадської антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів, а й наполягати перед органами державної влади, органами місцевого самоврядування на проведенні антикорупційної експертизи чинних нормативно-правових актів і проектів нормативно-правових актів відповідно до положень Закону України «Про запобігання корупції»;

4) подавати за результатами експертизи пропозиції до відповідних органів не тільки державної влади, а й місцевого самоврядування;

5) проводити власні незалежні розслідування, зокрема журналістські, а також створювати для цього відповідні фонди тощо;

6) уносити пропозиції щодо вдосконалення законодавчого регулювання відносин, що виникають у сфері запобігання й протидії корупції, не лише суб'єктам права законодавчої ініціативи, а й міжнародним організаціям (ООН, Рада Європи, НАТО, ГРЕКО тощо) [16, с. 207].

Чинним антикорупційним законодавством України, зокрема Законом України «Про запобігання корупції» та Законом України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки», передбачено низку заходів, спрямованих на запобігання корупції. З іншого боку, варто також відзначити деякі прогресивні кроки в цьому напрямі, що були здійснені в попередні роки. Зокрема, з метою завершення розмежування функцій органів державної влади з надання адміністративних послуг і контрольно-наглядових (інспекційних) функцій Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про адміністративні послуги» від 06.09.2012 р. [17], який визначає правові засади реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері надання адміністративних послуг і розмежує поєднання в одному органі інспекційних функцій та функцій із надання адміністративних послуг. Крім того, цей акт визначає вичерпний перелік адміністративних послуг, платності чи безоплатності їхнього надання, а також обґрунтованих (адекватних) строків надання таких послуг. Отже, на нашу думку, такий правовий захід можна вважати реалізованим.

Потенційним правовим заходом, як нам видається, є створення законодавчої основи для регулювання діяльності системи електронного документообігу, у тому числі електронного обігу медичних форм, і електронного цифрового підпису. На нашу думку, застосування інноваційних технологій забезпечує підвищення рівня об'єктивності й прозорості прийняття органами державної влади рішень, у тому числі забезпечуватиме зменшення кількості безпосередніх контактів громадян і представників юридичних осіб із державними службовцями.

Новим правовим заходом у сфері запобігання й протидії корупції стало запровадження на законодавчому рівні інституту антикорупційної експертизи не тільки проектів нормативно-правових актів, а й чинних нормативно-правових актів.

У контексті вищевикладеного доречною є думка Є. Невержицького, який уважає, що успішна стратегія боротьби з системною корупцією, зокрема й у контексті підвищення захисту прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції, в Україні передбачає спочатку реалізацію фундаментальних економічних і політичних передумов цієї боротьби, а потім розгортання всього арсеналу антикорупційних технічних засобів [18, с. 41].

Висновки. Отже, на основі вищевикладеного можна зазначити, що основою для побудови якісної системи забезпечення

прав громадян у досліджуваній сфері є стабільна імплементація стандартів міжнародних інституцій у національне законодавство, а також розроблення та впровадження потрібних механізмів на рівні законів і підзаконних актів України.

Незважаючи на певні здобутки демократичних перетворень у нашій державі, сучасний стан реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання та протидії корупції характеризується наявністю численних проблем, основними з яких є такі.

По-перше, недосконалість нормативно-правової бази, що зумовлено такими факторами: відсутність або недостатня ефективність правового механізму реалізації закріплених у Конституції та законах України прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції; недостатня узгодженість законів і підзаконних правових актів із вимогами міжнародних правових документів (у тому числі й ратифікованих Україною), у яких визначаються права та свободи громадян в означеній сфері; суперечності між законами, у яких закріплено певні права й свободи громадян у сфері запобігання та протидії корупції, і підзаконними правовими актами, переважно прийнятими на відомчому рівні, якими ці права й свободи обмежуються або не враховуються.

По-друге, недостатньо високий рівень правосвідомості представників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, що виявляється під час прийняття індивідуальних правових рішень і характеризується встановлених, не передбачених Конституцією й законами України заборон щодо реалізації певних прав і свобод, витребування не передбачених указаними правовими актами дозволів та інших документів, у випадку відсутності яких громадянин не має змоги реалізувати своє право; а також під час видання підзаконних правових актів, у яких ігноруються визначені Конституцією, законами України й ратифікованими нашою державою міжнародними правовими актами права та свободи громадян у сфері запобігання й протидії корупції.

По-третє, недостатньо високий рівень інформованості громадськості щодо таких, що готуються до прийняття, рішень органів законодавчої та виконавчої влади, а також органів місцевого самоврядування, які можуть безпосередньо вплинути на стан реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції. На жаль, незважаючи на існування численних правових актів, якими передбачено оприлюднення інформації про діяльність державних органів і органів місцевого самоврядування, практична реалізація цих вимог має численні недоліки, що не дає змоги представникам громадськості своєчасно ознайомитися та повідомити свою думку щодо важливих для них рішень.

Існують перспективи подальших наукових досліджень у цьому напрямі, зокрема щодо реформування законодавства України про запобігання й протидію корупції; перспектив еволюції реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції; порівняльно-правового аналізу законодавства України та країн-членів ЄС про запобігання й протидію корупції.

Отже, у статті охарактеризовано проблему правових заходів щодо вдосконалення стану реалізації прав і свобод громадян у сфері запобігання й протидії корупції.

Література:

1. Рогольський С. Адміністративно-правові заходи боротьби з корупцією в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / С. Рогольський ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2005. – 187 с.

2. Сергиенко Л.А. Административное право и административный процесс: старые и новые проблемы / Л.А. Сергиенко // Государство и право. – 1998. – № 8. – С. 32.
3. Дюжев Д. Нормативно-правове регулювання запобігання корупції в Україні: [навчальний посібник] / Д. Дюжев [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cpk.donetsk.ua/library/book/corup/Dughev.pdf>.
4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31 жовтня 2003 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_c16.
5. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31 жовтня 2003 року : Закон України від 18.10.2006 р. // Відомості Верховної Ради. – 2006. – № 50. – Ст. 496.
6. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією від 04 листопада 1999 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_102.
7. Про ратифікацію Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією : Закон України від 16.03.2005 р. // Відомості Верховної Ради. – 2005. – № 16. – Ст. 266.
8. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією Ради Європи від 27 січня 1999 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_101.
9. Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією : Закон України від 18.10.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 50. – Ст. 497.
10. Мірошник Ю.П. Організаційно-правові заходи протидії корупції в органах державної влади та управління / Ю.П. Мірошник // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) / Міжвідом. наук.-дослід. центр. – 2007. – № 16. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/bozk/2007/16text/g16_13.htm.
11. Комітет міністрів Ради Європи прийняв Резолюцію «Про двадцять принципів боротьби з корупцією» від 06.11.1997 року № R(97)24 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_845.
12. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.
13. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки : Закон України від 14.10.2014 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 46. – Ст. 2047.
14. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 47. – Ст. 2051.
15. Грек Т.Б. Відповідальність за корупцію в світлі міжнародно-правових актів / Т.Б. Грек, Г.Б. Грек // Адвокат: загальнодержавний професійний журнал / Спілка адвокатів України ; Акад. адвокатури України. – 2011. – № 4 (127). – С. 39–42.
16. Хавронюк М.І. Науково-практичний коментар до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» / М.І. Хавронюк. – К. : Атіка, 2012. – 424 с.
17. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 32. – Ст. 409.
18. Невмержицький Є.В. Правові проблеми боротьби з економічною злочинністю і корупцією : [навчальний посібник] / Є.В. Невмержицький. – К. : АПСВ, 2005. – 415 с.

Плиська В. В. Правові заходи по удосконаленню ситуації реалізації прав і свобод громадян в сфері запобігання і протидії корупції

Анотація. Стаття присвячена проблемі правових заходів по удосконаленню ситуації реалізації прав і свобод громадян в сфері запобігання і протидії корупції. Сформульовано авторське визначення поняття «правовий заход по удосконаленню ситуації реалізації прав і свобод громадян в сфері запобігання і протидії корупції». Охарактеризовано сучасний стан реалізації прав і свобод громадян в сфері запобігання і протидії корупції в Україні. Визначено основні напрями удосконалення ситуації реалізації прав і свобод громадян в сфері запобігання і протидії корупції. Визначено основні проблеми в сфері реалізації прав і свобод громадян в сфері запобігання і протидії корупції.

Ключові слова: запобігання і протидія корупції, боротьба з корупцією, реалізація прав і свобод громадян в сфері запобігання і протидії корупції, права і свободи людини, права і свободи громадян в сфері запобігання і протидії корупції.

Plyskya V. Legal measures for improvement of the situation of realization of the rights and freedoms of citizens in the sphere of preventing and combating of corruption

Summary. The article is devoted to the legal measures for improvement of the situation of the realization of the rights and freedoms of citizens in the sphere of the preventing and combating corruption. Author's definition of "the legal measure to improve the situation of realization of the rights and freedoms of citizens in the sphere of preventing and combating of corruption" is formulated. The current situation of the realization of the rights and freedoms of citizens in the sphere of preventing and combating of corruption in Ukraine is characterized. The main directions of improvement of the situation of realization of the rights and freedoms of citizens in the sphere of preventing and combating of corruption are determined. The main problems in the implementation of the rights and freedoms of citizens in the sphere of preventing and combating of corruption are determined.

Key words: preventing and combating of corruption, fight against corruption, realization of the rights and freedoms of citizens in the sphere of preventing and combating of corruption, human rights and freedoms, rights and freedoms of citizens in the sphere of preventing and combating of corruption.